

ผลการวิเคราะห์ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้เสีย
เพื่อขับเคลื่อนตัวชี้วัดอัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ 15-19 ปี ต่อประชากรหญิงอายุ 15 -19 ปี พันคน
สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ ปีงบประมาณ 2566 รอบ 5 เดือนแรก

พันธกิจ	ผู้รับบริการ	ผู้มีส่วนได้เสีย	ผลิตภัณฑ์หรือบริการที่ให้	กลไกการส่งมอบ
1. การเสริมสร้างความรอบรู้ด้านเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิต	วัยรุ่นและเยาวชนอายุ 10-20 ปี	<ul style="list-style-type: none"> - บุคลากรด้านสาธารณสุข - บุคลากรในสถานศึกษา - คณะทำงานภายใต้ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น - พ่อแม่ผู้ปกครอง - หน่วยงานองค์กร ภาคีเครือข่าย - สื่อสารมวลชนแขนงต่างๆ 	<ul style="list-style-type: none"> - คู่มือ หลักสูตร สื่อสิ่งพิมพ์ - ข้อมูล ความรู้ ใน Line official teen club สื่อออนไลน์ - แผนปฏิบัติการภายใต้ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น 	<ul style="list-style-type: none"> - การส่งมอบข้อมูลความรู้โดยตรงผ่านการอบรม การให้สื่อความรู้ - การสร้างช่องทางใหม่ผ่านระบบ online โดยใช้ line official teen club - การให้ความรู้ผ่านบุคลากรทางการศึกษา - การให้ข้อมูลความรู้ผ่านช่องทาง การสื่อสารมวลชน - การประชุมร่วมกับ คณะกรรมการระดับต่างๆ ของยุทธศาสตร์เพื่อชี้แจงนโยบาย ยุทธศาสตร์การดำเนินงาน
2. การส่งเสริมการเข้าถึงบริการสุขภาพที่มีคุณภาพและเป็นมิตรกับวัยรุ่น	วัยรุ่นและเยาวชนอายุ 10-20 ปี	<ul style="list-style-type: none"> - คณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ - คณะอนุกรรมการฯ ระดับจังหวัด - คณะทำงานยุทธศาสตร์ที่ 3 - ศูนย์อนามัย - โรงพยาบาลระดับต่างๆ - คลินิกวัยรุ่น 	<ul style="list-style-type: none"> - นโยบาย ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการเข้าถึงบริการภายใต้ พ.ร.บ.ฯ - มาตรฐานการดำเนินงาน Youth Friendly Health Services, YFHS - Line official 	<ul style="list-style-type: none"> - การประชุม คณะกรรมการระดับชาติ - การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อชี้แจงผู้ดำเนินงาน และส่งเสริมการนำมาตรฐาน YFHSสู่การปฏิบัติ

พันธกิจ	ผู้รับบริการ	ผู้มีส่วนได้เสีย	ผลิตภัณฑ์หรือบริการที่ให้	กลไกการส่งมอบ
		<ul style="list-style-type: none"> - สถานศึกษา - หน่วยงานภายนอกกระทรวงสาธารณสุขที่มีสถานบริการด้านสุขภาพ 	Teen Club	
3. การพัฒนาศักยภาพบุคลากร	<ul style="list-style-type: none"> - บุคลากรผู้ให้บริการสุขภาพวัยรุ่นในคลินิกวัยรุ่น - บุคลากรภาคีเครือข่ายที่เป็นเจ้าภาพหลักในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ฯ 	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้บริหารโรงพยาบาล / สถานบริการสาธารณสุข - วิทยากรภายนอกกรมอนามัย - องค์กรภาคเอกชน องค์กรอื่นๆ ที่ร่วมสนับสนุนการดำเนินงาน 	<ul style="list-style-type: none"> - หลักสูตรการอบรมพัฒนาศักยภาพผู้ให้บริการตามมาตรฐาน YFHS - วิทยากร ทีมเยี่ยมเสริมพลัง YFHS - คู่มือ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อออนไลน์ 	การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาบุคลากรผู้ให้บริการ
4. การขับเคลื่อนกลไกการดำเนินงานของคณะทำงานยุทธศาสตร์ คณะอนุกรรมการระดับชาติ ระดับจังหวัด และคณะกรรมการบอร์ดชาติ	<ul style="list-style-type: none"> - คณะกรรมการบอร์ดชาติ - คณะทำงานยุทธศาสตร์ - คณะอนุกรรมการระดับชาติ - คณะอนุกรรมการระดับจังหวัด 	<ul style="list-style-type: none"> - ภาคีเครือข่ายภายใต้ยุทธศาสตร์ฯ - ศูนย์อนามัย - หน่วยงานสนับสนุนการดำเนินการจัดประชุม ทั้งด้านงานธุรการ สถานที่ อาหาร ยานพาหนะ เป็นต้น - วัยรุ่นอายุ 10-20 ปี - องค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น สภาเด็กและเยาวชน องค์กรวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามมติที่ประชุม ทั้งในระดับประเทศ และระดับจังหวัด 	การจัดประชุมในระดับต่างๆ	<ul style="list-style-type: none"> - การเชิญประชุมและการประสานงานเพื่อติดตามการเข้าร่วมประชุมในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ
5. การเสริมสร้างความร่วมมือกับภาคีและเครือข่าย	ภาคีเครือข่าย 6 กระทรวงหลักที่เป็นเจ้าภาพร่วมในการขับเคลื่อน	หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น	<ul style="list-style-type: none"> - การจัดการประชุมสัมมนา - กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ - การถอดบทเรียน - การจัดกิจกรรม 	<ul style="list-style-type: none"> - การร่วมมือจัดกิจกรรมต่าง ๆ ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง - หนังสือราชการ - การประชุมทั้งใน

พันธกิจ	ผู้รับบริการ	ผู้มีส่วนได้เสีย	ผลิตภัณฑ์หรือบริการที่ให้	กลไกการส่งมอบ
	ยุทธศาสตร์ฯ		ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างภาคีเครือข่าย	รูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

ปัจจัยที่มีผลต่อการลดหรือเพิ่มการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นว่าการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นนั้น มีความซับซ้อนและเกี่ยวข้องกับหลายมิติทั้งในด้านสภาพสังคม พัฒนาการทางร่างกายที่เข้าสู่วัยรุ่นเร็วขึ้น การขาดความรู้ในเรื่องเพศวิถีศึกษาที่ครบถ้วนเพียงพอ ไม่สามารถเข้าถึงบริการสุขภาพที่เป็นมิตร ทักษะคิดในเชิงลบที่สังคมไทยมีต่อเรื่องเพศวิถีศึกษาและการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น และจากค่านิยมของวัยรุ่นทำให้มีพฤติกรรมทางเพศที่เร็วขึ้น ขาดความรู้และการป้องกันอย่างเพียงพอที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น คือ ทักษะคิดและการรับรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศ ตลอดจนการดูแลจากพ่อแม่หรือผู้ปกครองในการควบคุมกำกับ ให้คำแนะนำที่ถูกต้องกับวัยรุ่น ซึ่งจากการศึกษาความรอบรู้ด้านเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิต สำหรับวัยรุ่น อายุ 10 - 19 ปี จำนวน 12,595 คน โดยสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ พบว่า ระดับความรอบรู้ด้านเพศวิถีศึกษาและทักษะชีวิตอยู่ในระดับดี จำนวน 8,176 ร้อยละ 64.9 รองลงมา อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 4,360 คน ร้อยละ 34.6 และอยู่ในระดับน้อย จำนวน 59 คน ร้อยละ 0.5 ตามลำดับ โดยแบ่งเป็น

1) ด้านความรอบรู้ด้านเพศวิถีศึกษา ส่วนใหญ่มีระดับความรอบรู้ด้านเพศวิถีศึกษาอยู่ในระดับดี เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบด้านที่มีระดับความรอบรู้ด้านเพศวิถีศึกษามากที่สุดได้แก่ ด้านการเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ ($\bar{X} = 4.29$, $SD = 0.74$) รองลงมา ด้านการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.91$, $SD = 0.78$) ด้านความเข้าใจ ($\bar{X} = 3.73$, $SD = 0.72$) ด้านการเข้าถึงข้อมูล ($\bar{X} = 3.68$, $SD = 0.87$) และด้านการซักถาม ($\bar{X} = 3.32$, $SD = 0.86$) ตามลำดับ

2) ด้านทักษะชีวิตทักษะชีวิตในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศและลดการใช้ความรุนแรงของวัยรุ่น อยู่ในระดับดี เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน 10 องค์ประกอบ พบด้านที่มีระดับทักษะชีวิตฯ มากที่สุดได้แก่ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.18$, $SD = 0.82$) รองลงมา ทักษะการเข้าใจผู้อื่นและทักษะการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล ($\bar{X} = 4.16$, $SD = 0.74$) ทักษะการจัดการกับความเครียด ($\bar{X} = 4.07$, $SD = 0.82$) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ($\bar{X} = 3.98$, $SD = 1.03$) ทักษะการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.96$, $SD = 0.90$) ทักษะการแก้ปัญหา ($\bar{X} = 3.91$, $SD = 0.74$) ทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.90$, $SD = 0.81$) ทักษะการตระหนักรู้ในตน ($\bar{X} = 3.30$, $SD = 0.68$) และทักษะการจัดการกับอารมณ์ ($\bar{X} = 3.00$, $SD = 0.67$) ตามลำดับ

ดังนั้นการพัฒนาเจตคติทางบวก การพัฒนาบทบาททางเพศ และเสริมสร้างความรู้ด้านเพศวิถีศึกษา มีทักษะชีวิตที่ดี เพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ เน้นกระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม เพื่อสร้างแนวทางปฏิบัติที่สอดคล้องกับความต้องการของวัยรุ่นจะช่วยสนับสนุนให้วัยรุ่น มีพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม รวมทั้งการพัฒนาช่องทางส่งต่อข้อมูล ข่าวสารที่มีความถูกต้อง น่าเชื่อถือ เพื่อให้วัยรุ่นสามารถเข้าถึงข้อมูลและตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เข้าถึงบริการอนามัยเจริญพันธุ์ที่เป็นมิตร เป็นส่วนตัว รักษาความลับและได้รับสวัสดิการส่งต่ออย่างเสมอภาค เพื่อช่วยให้เข้าใจพื้นฐานที่สำคัญเมื่อถึงวัยผู้ใหญ่ ทักษะในการช่วยเหลือตนเอง (self-helping skills) หรือเป็นความสามารถที่บุคคลสามารถช่วยตนเองในด้านต่าง ๆ ในการใช้ชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อมได้อย่างยั่งยืน

นอกจากนี้ในปี 2565 ทางสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ ได้พัฒนาเครื่องมือความพึงพอใจของวัยรุ่นและเยาวชนที่ได้รับบริการสุขภาพที่เป็นมิตร เพื่อรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ผลความพึงพอใจจากการเข้ารับบริการสุขภาพสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล/สถานบริการของสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข โดยมีผู้ตอบแบบสำรวจทั้งหมด จำนวน 4,667 คน แบ่งเป็นช่วงอายุ ดังนี้

- อายุ 10 – 19 ปี จำนวน 3,980 คน
- อายุ 20 – 24 ปี จำนวน 687 คน

จำนวนและร้อยละความพึงพอใจในการใช้บริการสุขภาพสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน พบว่า ในกลุ่มอายุ 10 – 19 ปี ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในการใช้บริการฯ ร้อยละ 77.94 และในกลุ่มอายุ 20-24 ปี มีความพึงพอใจในการใช้บริการฯ ร้อยละ 91.27 ตามตารางดังนี้

กลุ่มอายุ 10 – 19 ปี (N=3,980)	N (%)
พึงพอใจ	3,120 (77.94)
ไม่พึงพอใจ	878 (22.06)
กลุ่มอายุ 20 – 24 ปี (N=687)	
พึงพอใจ	627 (91.27)
ไม่พึงพอใจ	60 (8.73)

และเมื่อพิจารณาหัวข้อตามประเด็น 6 ด้าน พบว่า ผลการประเมินของ 1)ด้านสถานที่ให้บริการ สะดวกและเป็นส่วนตัว มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ร้อยละ 35.93 2) ด้านเจ้าหน้าที่ให้บริการตรงกับความต้องการดูแลเอาใจใส่ เช่น ให้ข้อมูลคำแนะนำ ใช้คำพูดสุภาพและอ่อนโยน มีความพึงพอใจมากที่สุด ร้อยละ 53.70 3) ด้านวันและเวลาที่ได้รับบริการมีความเหมาะสม ขั้นตอนการรับบริการไม่ยุ่งยากซับซ้อนมีความพึงพอใจมากที่สุด ร้อยละ 56.40 4) ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจในการดูแลรักษา มีความพึงพอใจมากที่สุด ร้อยละ 59.27 5)ด้านสื่อให้ความรู้ที่เข้าใจง่าย มีช่องทางเข้าถึงความรู้ที่หลากหลาย ความพึงพอใจมากที่สุด ร้อยละ 54.57 และ 6)ด้านไม่เลือกปฏิบัติโดยให้บริการทุกคนอย่างเท่าเทียม และรักษาความลับ มีความพึงพอใจมากที่สุด ร้อยละ 54.57 ตามตารางดังนี้

จำนวนและร้อยละความพึงพอใจในการใช้บริการสุขภาพสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน (อายุ 10 – 24 ปี)

หัวข้อประเมิน (N=4,667)	ระดับความพึงพอใจ N (%)			
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
1. สถานที่ให้บริการ สะดวก และเป็นส่วนตัว	1,677 (35.93)	2,515 (53.89)	417 (8.94)	58 (1.24)
2. เจ้าหน้าที่ให้บริการตรงกับความต้องการ ดูแลเอาใจใส่ เช่น ให้ข้อมูล ให้คำแนะนำ ใช้คำพูดสุภาพและอ่อนโยน	1,773 (37.99)	2,506 (53.70)	323 (6.92)	65 (1.39)
3. วันและเวลาที่ได้รับบริการมีความเหมาะสม ขั้นตอนการรับบริการไม่ยุ่งยากซับซ้อน	1,598 (34.24)	2,632 (56.40)	379 (8.12)	58 (1.24)
4. การมีส่วนร่วมตัดสินใจในการดูแลรักษา	1,527 (32.72)	2,766 (59.27)	333 (7.14)	41 (0.88)
5. มีสื่อให้ความรู้ที่เข้าใจง่าย มีช่องทางเข้าถึงความรู้ที่หลากหลาย	1,692 (36.25)	2,547 (54.57)	375 (8.04)	53 (1.14)
6. ไม่เลือกปฏิบัติ โดยให้บริการทุกคนอย่างเท่าเทียม และรักษาความลับ	1,882 (40.33)	2,374 (50.87)	336 (7.20)	75 (1.61)

**ข้อมูลระหว่าง 15 สิงหาคม - 30 กันยายน 65

ดังนั้น เมื่อพิจารณาผลการประเมินความพึงพอใจของวัยรุ่นและเยาวชนที่ได้รับบริการสุขภาพที่เป็นมิตร จะเห็นได้ว่า กลุ่มวัยรุ่นและเยาวชนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในการจัดบริการสุขภาพของสถานบริการ แต่ยังคงพบบางส่วนที่มีระดับความพึงพอใจน้อยและน้อยที่สุด ซึ่งอาจต้องมีการรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์สาเหตุ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนากระบวนการให้บริการต่างๆ ตามบริบทของพื้นที่และความต้องการของวัยรุ่นอย่างแท้จริง สนับสนุนให้สถานบริการมีการจัดระบบบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่น (youth Friendly Health Services: YFHS) ในด้านอนามัยการเจริญพันธุ์ที่วัยรุ่นควรได้รับตามสิทธิอย่างถูกต้อง และเหมาะสม รวมทั้งพัฒนาศักยภาพของบุคลากรหรือผู้ให้บริการมีทักษะการปฏิบัติ เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับภาคีเครือข่าย และบูรณาการความร่วมมือทุกภาคส่วน